

Od ledovců k moři aneb voda v antarktické krajině

22.3.2025 - | Povodí Moravy

Zatímco si celá planeta v sobotu 22. března připomíná významný den pro vodu - Světový den vody, vodohospodáři v moravské metropoli uspořádali při této příležitosti již 19. března seminář v Univerzitním komplexu Masarykovy univerzity v Brně, aby svým účastníkům a veřejnosti připomněli význam vody pro život na této planetě, pro člověka a zejména pro přírodu.

Organizátorem tohoto významného setkání, které se konalo již potřicáté, byl tradičně RAPOS, tedy volné sdružení profesionálních institucí v povodí řeky Svratky sledující naplnění vodohospodářských cílů a zájmů v tomto uceleném povodí. Pro letošní významný den vyhlásilo OSN téma „Ochrana ledovců“, a proto byl i seminář věnován tématu klimatické změny s vazbou na tání ledovců i problematice zmírnění jejich dopadů. Odborného semináře se zúčastnili zástupci státní správy, samosprávy, vodoprávních úřadů, ministerstev i zástupci institucí pečujících o vodní zdroje, jejich ochranu a udržitelné využívání.

Povodí Moravy, s.p., jako letošní organizátor oslav, společně s Vodárenskou akciovou společností, a.s., Brněnskými vodovody a kanalizacemi, a.s. a Vířským oblastním vodovodem, s.m.o. seznámili ve svých příspěvcích účastníky semináře s aktuální problematikou, kterou zastřešují jejich organizace. Vyzdvihli význam vody nejen pro člověka, společnost, ale zejména v poslední době pro přírodu – planetu. O dopadech klimatické změny na oba hydrologické extrémy podrobně hovořil generální ředitel Povodí Moravy, s.p. Ing. David Fína: *„Právě povodně, které postihly naši republiku v září minulého roku ukázaly na opodstatněnost bezodkladně realizovat opatření na zmírnění dopadů klimatické změny. 95 významných staveb protipovodňových opatření realizovaných po povodni v roce 1997 a stávající nádrže dokázaly povodeň zmírnit, ochránit životy lidí a majetek občanů, měst a obcí v řádu miliard korun. Pouze tam, kde povodně svými průtoky překročily kapacity ochranných hrází byly sice hráze přelity, ale časový odsun kulminace povodně vytvořil čas na evakuace obyvatel a záchranné práce. V těchto lokalitách ale byly povodně mnohem vyšší než stoleté, na řadě úseků dokonce pětisetleté.“* Prezentován nebyl jenom průběh povodně a její vyhodnocení, ale zejména následná obnova průtočné kapacity koryt vodních toků poškozených povodní a odstraňování povodňových škod na vodohospodářském majetku, které bude trvat řadu let. Tyto povodňové škody dosáhly částky 2,99 mld. Kč.

„S ohledem na průběh letošní zimy a minimální množství srážek v prvních měsících letošního roku se obávám příchodu druhého extrému – sucha. Poklesy hladin podzemních vod a snížení vydatnosti vodních zdrojů je významným dopadem sucha stejně jako snížení průtoků ve vodních tocích. Řada významných toků úplně v letních měsících vysychá, v řekách tečou jen nedostatečně vyčištěné odpadní vody, což způsobuje eutrofizaci nádrží a havárie, zejména v jezových zdržích a nádržích. Apeluji na všechny provozovatele čistíren odpadních vod, aby využili možností technologického pokroku a odstraňovali z odpadních vod zejména fosfor, a to i nad rámec povolených limitů. Kde neexistují nádrže a nelze průtoky nadlepšovat během sucha, je intenzivní odstraňování fosforu jediná cesta, jak haváriím na tocích předejít,“ doplnil generální ředitel Ing. David Fína.

A protože letošním tématem oslav Světového dne vody je „Ochrana ledovců“ byla většina prostoru semináře věnována výzkumu klimatologů Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity. Jejich tým představil děkan fakulty prof. Mgr. Tomáš Kašparovský, Ph.D. a shrnul význam výzkumu na první české antarktické stanici na ostrově Jamese Rosse, která nese jméno Johanna Gregora Mendela:

„Naši klimatologové sice zkoumají změny, úbytek ledovců, vliv klimatické změny na Antarktidu, ale současně mapují a jsou u vzniku a vývoje sítě nových vodních toků a zejména vedle monitoringu i svědky vzniku nového života v této části Světa. O tom budou následná odborná vystoupení mých kolegů“. Zatímco odborná exkurze doc. Mgr. Kamila Lásky, Ph.D. na Antartidu byla věnována současným změnám ledovců v okrajové části Antarktidy od roku 2006, monitorování úbytku jejich hmoty v souvislosti s probíhajícími změnami klimatu, klimatickým podmínkám odledněných území i monitorování slunečního záření i škodlivého UV záření, další prezentace doc. Mgr. Daniela Nývlt, Ph.D., popisovala vznik antarktických toků a přenosu vody a materiálu od ledovců až do moře. Návštěvu Antarktidy ukončila doc. RNDr. Linda Nedbalová, která účastníky zasvětila do vzniku života v místech, kde ledovec ustoupil z pevniny a nebo sluneční záření dokázalo prostoupit průzračným ledem až do hloubky například 30 m. A jsou to právě sinice, které jako první organizmy dokázaly v této oblasti bez života vzniknout.

Seminář se tak stal bohatým zdrojem nových informací a za zapamatování stojí i pár čísel z vystoupení generálního ředitele Vodárenské akciové společnosti a.s. Ing. Ladislava Hašky. Tato největší vodohospodářská ryze česká firma dodává pitnou vodu a čistí odpadní vodu pro více než 520 tisíc obyvatel v 747 obcích okresů Brno-venkov, Blansko a Znojmo na jihu Moravy, na Vysočině zásobuje obyvatele pitnou vodou v okresech Jihlava, Třebíč a Žďár nad Sázavou. Nově působí také na Prostějovsku, Břeclavsku a Svitavsku.

Za třetího pořadatele – Brněnské vodárny a kanalizace, a.s. vystoupil generální ředitel Ing. Jakub Kožnárek. Společnost je provozovatelem vodovodů a kanalizací pro veřejnou potřebu především ve městě Brně a pitnou vodou zásobuje téměř 500 tis. obyvatel. Za zapamatování stojí délky spravovaných sítí. Je to více než 1 400 km vodovodní sítě, což je stejná vzdálenost, kterou urazíte autem při cestě z Brna do Londýna. Jako na silnici i v jejich náplni je nepřetržitý monitoring vodovodní sítě nejmodernější technikou, aktivní hledání skrytých úniků vody i pomocí satelitů, výborná práce expertů centrálního dispečinku, rychlost práce specialistů při odstraňování havárií a v neposlední řadě finanční prostředky, které pravidelně putují do obnovy vodohospodářské infrastruktury. Obdobné je to i u správy kanalizace v délce 1 200 km, která odvádí odpadní vody na modřickou čistírnu odpadních vod s kapacitou 35 milionů metrů krychlových za rok, což je asi 2,5násobek objemu Brněnské přehrady.

Posledním spoluorganizátorem je Vířský oblastní vodovod, s.m.o., který zásobuje, spolu s Březovskými vodovody, kvalitní pitnou vodou rozsáhlou část Brněnské metropolitní oblasti. Za tuto společnost pohovořil – Ing. Bc. Vojtěch Máša, místopředseda představenstva.

<https://www.pmo.cz/cz/media/tiskove-zpravy/od-ledovcu-k-mori-aneb-voda-v-antarticke-krajine>